

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA CZYNNA OCHRONA ŁĘGÓW BŁOTNIAKA ŁĄKOWEGO

WSTĘP

Czynna ochrona łągów błotniaka łąkowego jest jednym z zadań w projekcie POIS.02.04.00-00-0018/16 pt. „*Realizacja Krajowego Planu Ochrony Błotniaka Łąkowego – etap I*”, który jest realizowany przez Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian” ze środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2017-2020.

TŁO PROJEKTU

Błotniak łąkowy dawniej występował głównie w dolinach rzecznych i na mokradłach, gdzie preferował szuwały z wysokimi turzycami. W wyniku zmniejszania się powierzchni jego naturalnych siedlisk zaczął wyprowadzać łągi na kośnych łąkach, a w XX w. również na polach uprawnych. Obecnie w niektórych regionach kraju ponad 80% par gnieździ się w agrocenozach. Okres opuszczania przez pisklęta gniazd może przypadać na czas żniw, wówczas duża część łągów jest nieumyślnie niszczone podczas prac polowych. Podobnie łągi na łąkach kośnych lub w zasiewach koniczyny i lucerny wymagają czynnej ochrony.

OKRES REALIZACJI

Zadanie będzie prowadzone w roku 2020, w miesiącach maj-sierpień.

CEL ZADANIA

Ograniczenie strat w łągach powodowanych w czasie żniw, zwiększenie sukcesu łąkowego błotniaka łąkowego w powiecie płońskim.

OBSZAR REALIZACJI

Czynna ochrona łągów błotniaka łąkowego będzie realizowana na terenie powiatu płońskiego, w którym znaczna część par (>70%) gnieździ się na polach, a przewidywane zagęszczenia par łągowych jest wysokie.

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PODSTAWOWE ZADANIA WYKONAWCÓW CZYNNEJ OCHRONY LĘGÓW BŁOTNIAKA ŁĄKOWEGO

1. Lokalizowanie stanowisk lęgowych błotniaka łąkowego na obszarze objętym czynną ochroną.
2. Lokalizowanie gniazd błotniaka łąkowego przed rozpoczęciem prac agrotechnicznych (sianokosów lub żniw).
3. Znakowanie gniazd błotniaka łąkowego, tak aby były widoczne dla rolników koszących łąki lub kombajnistów.
4. Zapisanie położenia gniazd za pomocą urządzenia GPS.
5. Odnalezienie właścicieli lub dzierżawców działek, na których znaleziono gniazda błotniaka łąkowego i uzgodnienie odpowiedniej metody ich ochrony. Wykonawca musi uzyskać zgodę na piśmie na prowadzenie zabiegów czynnej ochrony.
6. Zabezpieczanie gniazd błotniaka łąkowego za pomocą ogrodzeń z siatki i palików, w sytuacjach kiedy lęg (zniesienie lub młode) jest zagrożony w wyniku prowadzenia prac agrotechnicznych.
7. Wykonanie co najmniej 10 zdjęć dokumentacyjnych dobrej jakości (dla każdego obszaru). Zdjęcia należy wykonać na różnych etapach prowadzenia czynnej ochrony.
8. Przygotowanie i wysłanie w odpowiednim terminie sprawozdania częściowego i końcowego z wykonania zadania.
9. Dystrybucja wśród rolników materiałów informacyjno-edukacyjnych wydanych w ramach projektu.

TECHNIKA PROWADZENIA CZYNNEJ OCHRONY LĘGÓW BŁOTNIAKA ŁĄKOWEGO

Etap I Lokalizacja rewirów lęgowych

Zadanie będzie realizowane przez ornitologów. Począwszy od I dekady maja (po przylocie ptaków z zimowisk na lęgowiska) będzie prowadzona kontrola terenów otwartych w celu zlokalizowania rewirów lęgowych błotniaka łąkowego. Błotniaki łąkowe co roku mogą gnieździć się w innych miejscach stąd też konieczność objęcia obserwacjami wszystkich potencjalnych miejsc lęgowych (pól i łąk). W pierwszej kolejności będą kontrolowane tereny, na których stwierdzono występowanie kolonii lęgowych lub pojedynczych par w poprzednich latach. Wszystkie obserwacje polujących samców, tokujących ptaków lub samic budujących gniazda będą zaznaczane na podkładach map topograficznych. W maju podczas lotów tokowych samce błotniaka łąkowego popisują się przed samicami wykonując akrobacje w powietrzu. W tym okresie ptaki są najlepiej wykrywalne. Wiosenna kontrola terenów otwartych pozwoli ocenić liczebność oraz poznać rozmieszczenie stanowisk lęgowych błotniaka łąkowego.

Etap II Lokalizacja gniazd

Gniazda błotniaka łąkowego będą wyszukiwane w zespołach dwuosobowych. Obserwator (ornitolog) będzie naprowadzał pomocnika/wolontariusza (przez krótkofalówkę) na miejsce, w które zapadał ptak z pokarmem. Położenie gniazda zostanie zapisane za pomocą GPS, dodatkowo w jego pobliżu (1-2 m) zostanie ustawiona bambusowa tyczka zakończona kolorową wstążką. Przy okazji kontroli gniazd oznaczana się płeć piskląt oraz określa ich wiek.

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Etap III Czynna ochrona lęgów

Zabezpieczenie gniazda polega najczęściej na ustawieniu wokół niego ogrodzenie (kwadrat) o wymiarach 2x2 m. Ogrodzenie składa się z 4 palików drewnianych wbijanych w grunt. Do palików za pomocą np. opasek zaciskowych mocuje się siatkę. Po wylocie młodych ogrodzenia zostaną zabrane z pól lub łąk. Ogrodzenie z siatki chroni pisklęta w czasie żniw, Nielotne młode pozostają w ogrodzeniu i nie giną w czasie koszenia zboża. Pisklęta błotniaka łąkowego słysząc zbliżające się niebezpieczeństwo uciekają na piechotę z gniazda i chowają się w zbożu, w promieniu kilku metrów od niego. Innymi sposobami ochrony lęgów błotniaka łąkowego jest opóźnienie terminu koszenia zboża (w ustaleniu z rolnikiem), przenoszenie piskląt na sąsiednie pole lub sąsiadujący z polem nieużytek, miedzę albo kartoflisko. Metoda ochrony lęgu zależy od wieku piskląt, lokalizacji gniazda, terminu żniw oraz uzgodnień z rolnikiem.

Na polach gniazda wyszukuje się w momencie wyklucia piskląt (od III dekady czerwca). Unika się płoszenia ptaków i zabezpieczania lęgów na etapie inkubacji jaj. Na kośnych łąkach lub w uprawach koniczyny, lucerny lub traw na gruntach ornych (które są koszone już w maju), gniazda wyszukuje się przed koszeniem roślinności. Wokół gniazda pozostawiany jest nieskoszony fragment roślinności (10x10 m). Wszystkie działania związane z ochroną lęgów błotniaka łąkowego są zawsze ustalane z rolnikami - właścicielem pól lub łąk, na którym znajdują się gniazda.

Opis metod czynnej ochrony lęgów błotniaka łąkowego znajduje się na stronie <http://pygargus.pl/ochrona>

NIEZBĘDNE WYPOSAŻENIE

Osoby prowadzące czynną ochronę muszą być wyposażone **w samochód umożliwiający szybkie przemieszczenie się** pomiędzy poszczególnymi stanowiskami błotniaka łąkowego oraz umożliwiający transport sprzętu (siatek, palików). Do niezbędnego wyposażenia należy również:

- lornetka
- odbiornik GPS
- zestaw krótkofalówek (zalecane)
- siatka do grodzienia gniazd

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Wykonawca ma obowiązek dostarczenia Zamawiającemu dwóch sprawozdań:

Sprawozdania częściowego, które zawiera:

1. Tabela z zestawieniem wykrytych stanowisk błotniaka łąkowego - plik xls (wersja elektroniczna).
2. Ślady z urządzenia GPS dokumentujące realizację prac w terenie (jeżeli zażądał tego Zamawiający).

Terminy dostarczenia sprawozdań częściowych: **do 31 maja 2020.**

Sprawozdania końcowego, które zawiera:

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1. Bazę danych - plik xls (wersja elektroniczna).
2. Zgody właścicieli lub dzierżawców, na prowadzenie czynnej ochrony łągów błotniaka łąkowego.
3. Zdjęcia dokumentacyjne (min. 10 zdjęć dobrej jakości).
4. Ślady z urządzenia GPS dokumentujące realizację prac w terenie (jeżeli zażądał tego Zamawiający).

Terminy dostarczenia sprawozdań końcowych: **do 31 sierpnia 2020.**

Zgody właścicieli lub dzierżawców na prowadzenie czynnej ochrony łągów błotniaka łąkowego należy wysłać na adres:

Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”
ul. Srebrna 16/9, 00-810 Warszawa

Na kopercie należy napisać:

„Czynna ochrona łągów błotniaka w powiecie płońskim w roku 2020”

Plik xls oraz zdjęcia dokumentacyjne należy wysłać mailem na adres koordynatora projektu e-mail:
dominik@bocian.org.pl

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

